

Trst v prvi bojni vrsti.

Pod tem naslovom priobčuje »Agramer Tagblatt« zanimiv in aktualen članek, v katerem izjavja:

Narodni problem v habsburški monarhiji je dozorel. Ker se pa na merodajnih mestih nečje lotiti rešitve tega temeljnega problema, marveč skušajo na škodo vse države nasilno ovirati razvoj, nastajajo vedno nove zmešnjave in krize. Najnovejša kriza je izbruhnila dne 1. majnika v Trstu. Nato se bavi članek razsežno z manifestacijo slovenskega delavstva dne 1. majnika ter opisuje hrupne demonstracije po Italiji. Italijani Trsta so hoteli priskočiti bratom v Italiji na pomoč in so povzročili znane viharje v tržaškem mestnem svetu, ki pa so se zaključili z moralnim porazom Italijanov. Zato je javnost v Italiji prevzela nalogo, da opere ta madež. Ali šla je na delo s takim ognjem, da so morali nastopiti proti celo italijanski oficijozni listi, da ne bi »prisrčni odnosi« med obema državama zadobili pred Evropo ilustracije, ki bi bila na Dunaju in v Rimu — ne ljuba.

Važno za nas pa je — nadaljuje zagrebški list, — da so zadnji dogodki v Trstu potisnili to mesto v prvo bojno vrsto starega narodnega boja, ki se od ustanovitve hrvatske države bije ob Adriji in ki ga je prevzela od nas habsburška monarhija kakor država. Le da so v dunajskem uradu za vnanje stvari mnenja, da ta boj za Adrijo vodi boj proti nam Jugoslovonom. V sled tega čudnega čudnega uumevanja se vodi ta boj za Trst od vseh strank na dve fronti. Mi Jugoslovani se moramo boriti proti Italijanom in Nemcem, Nemci s pomočjo ministrstva za vnanje stvari proti Jugoslovonom in Italijanom. Nemcem gre za to, da si odpro in zagotove pot do Adrije; Italijanom za to, da prisvoje Trst za Italijo; a nam Jugoslovonom, da si ohranimo svojo deželo, dedščino svojih očetov. Boj za Trst je torej le epizoda boja za vso obal Adrije, ki jo obljubljuje Hrvacije in Slovenci in pa izgubljuje se ostanki nekdanje romanske kolonizacije. Od nekdanj so se Rimljani in za njimi Italijani opirali na to kolonizacijo. In povsod so imeli Rimljani uspeha s temi svojimi prizadevanji. Posrečilo se jim je, da so romanizirali vsa ljudstva Galije, Španske in Italije ter vsa germanska plemena, ki so udrla tja-kaj. Le pri Jugoslovanih se jim je izpolnilo to početje. Stisnjeni v mala obrežna mesta so se morali tudi tam umikati pred Jugoslovani. Ustanovitev Dubrovnika, te neodvisne jugoslovanske države, in njena zgodovina sta nepobiten dokaz za njihove poraze. Celotno tedaj, ko so si Benetke z nakupom pridobile ostalo Dalmacijo — z nakupom, do katerega nista imela pravice ne kupovalca, ne prodajalca — celo tedaj niso mogli priboriti znatnejših uspehov latinizacije. In česar niso mogli v dolgih stoletjih rimskega nasilnega gospodstva in z rafinirano politiko Benetk, to polzkuša Italija sedaj vnovič. Koncesije, ki so jih na Dunaju dovoljevali Italijanom, jih izpodbujajo k temu. Graf Berchtold in marchese di San Giuliano sta se na hrvatsko-slovenskih tleh, kakor gosta hrvatsko-slovenskega naroda, posvetovala o sredstvih sile proti Jugoslovonom.

Sestanku v Opatiji so le prekmalu sledili tržaški dogodki in izgredu po Italiji, da zopet enkrat pokažejo neizogibne posledice take politike Italija tira pod hinvajsko mako priateljstva agresivno imperijalistično politiko. Italija pozablja pri tem na zgodovino svojega lastnega ujedinjenja, pozablja, da je bila moč vzbujene narodne samostojnosti, ki je ustvarila italijansko — državno, ki ni poprej nikdar ekzistirala! Italija ne misli pri tem na to, da ista misel tudi nas Jugoslovane v monarhiji z neodklonljivo prirodno silo sili k politiki našega narodnega ujedinjenja. Italija ne misli na to, ali pa podcenjuje našo narodno moč!

Seveda delo Italija pri tem isto pogreško, ki se je drži tudi dunajski urad za vnanje stvari z občudovanja vredno vztrajnostjo. Tudi tam nas podcenjujejo in nas hočejo uničiti s pomočjo naših sovražnikov. Vsi zgrešeni poizkusi germanizacije, madjarizacije in latinizacije nimajo za dunajske državne dovolj dokazljive moči, da bi jih izpreobrnilo na bolje. Kakor v Rimu hočejo tudi na Dunaju sploh zadržati Jugoslovane v monarhiji, da se ne utrde ob Adriji. Ta boj, ki se tako konsekvantno vodi proti nam, je le vzbudil odporno silo našega naroda, je pojeleknil našo narodno moč. Na Dunaju in v Rimu so pozabili, da je vzročna obal Adrije jugo-

slovska hrvatsko slovenska posest in da je le z nami možno nadvladati na Adriji. Tržaški dogodki so svariili klic, ki bi moral prodrati do Dunaja, da bi svariili državne monarhije pred nadaljevanjem te zgrešene politike. Vprašanje Adrije, to življensko vprašanje monarhije, je tesno spojeno s temeljnim vprašanjem monarhije, z narodnim problemom. Dunajski državni morajo enkrat izprevideti to resnico. Postopanje Italijanov v Trstu, ki se niti ne da opisati, krivični in nepremišljeni napadi povsem neupravičene šovinizma italijanske javnosti, naj bi jim vendar že enkrat odprli oči. Dogodki v Trstu pa pričajo tudi o moči Jugoslovonom. Trst se nahaja sedaj v sprednji bojni vrsti narodne politike. Se pred desetletjem niso hoteli tam nič vedeti o Jugoslovanih. Sedaj pa se bore intenzivno proti njim, ali to z vsemi znaki bojnosti pred narodno močjo Slovencev in Hrvatov. In ne bo dolgo trajalo, ko jih bodo morali, ne le oficijelno-formelno, kakor se to dogaja sedaj, priznati za enakopravne. S tem je označen boj razvoja naših narodnih bojev v monarhiji. Vzlic vsem nevoljam nimamo mi razloga, da bi bili nezadovoljni s tem!

Razgovori med zastopniki in volilci.

V smislu sklepa političnega društva »Edinosti« so začeli naši zastopniki stopati v stike z volilci, da izvedo njih želje in potrebe v očigled predstojeci proračunski razpravi v mestnem svetu. Taki pogovori so se že vršili pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji in Zgornji, pri Sv. Ivanu in na Opčinah. Sestanki so imeli le informativen značaj in so dosegli svoj namen. Prihodnje dni pa se bodo vršili sledeči sestanki:

za Sveti Križ: četrtek 14. t. m. zvečer v gostilni Josipa Košute;
za Prosek in Kontovci: v petek 15. t. m., v Pirčevi dvorani;
za Padriče, Gropado in Trebče: v soboto, 16. t. m., zvečer ob 7.30 v društveni gostilni v Trebčah;
za Bazovico: v soboto, 16. t. m., ob 7.30 zvečer v gostilni Konsumnega društva;
za Barkovlje: v četrtek, 14. t. m., zvečer ob 8 v Narodnem domu;
za Rojan: v petek, 15. t. m., ob 8 zvečer v gostilni Konsumnega društva;
za Lonjer: v četrtek, 14. t. m., zvečer ob 8 v gostilni pri Županu;
za Rocol: v soboto, 16. t. m., zvečer ob 7.30 v Gospodarskem društvu;
za Škedenj: v četrtek, 14. t. m., zvečer ob 8 v »Gospodarskem društvu«.

K tem sestankom, ki niso nikakoli shodi, naj bi prišli v obilem številu naši volilci, ki naj bi izrazili svojim zastopnikom svoje želje, da jih ti uveljavljajo pri proračunski debati v mestnem svetu. Opozarjamo pa, da bodo morali naznanjeni sestanki odpasti one dni, za katere bo eventualno določena seja mestnega sveta, kar bo sicer še posebej javljeno v listu.

Drugo nedeljo, 24. t. m., se bo pa vršil v Škedenju velik shod, na katerega že sedaj opozarjamo.

Domače vesti.

† Vatroslav Holz-Kretanov

V soboto ob 10.15 zvečer je umrl v Ljubljani v 70. letu svoje starosti slovenski pisatelj Vatroslav Holz — Prosto-slav Kretanov. Pogreb se bo vršil danes, v torek, pop. ob 5 iz hiše žalosti na Marije Terezije cesti št. 10 v Ljubljani. Niti leto dni še ni preteklo, ko smo ob priključitvi Rosengerjeve sedemdesetletnice pisali o našem Holzu, želeč mu, da bi doživel še dolgo vrsto let in v svoji znani pisateljski pridnosti mogel obdelati spomine iz svojega večnega potovanja širimo naše domovine. Holz je bil tedaj še krepak mož in ko potem še prihajal v Trst, smo ugenili v njegovi vedno veseli in zanimivo-zabavni družbi še marsikatero možko in tudi okroglo. Toda ko je bil zadnjič v Trstu — bilo je o veliki noči — je bil Holz že popolnoma izpremenjen. Popolnoma žolt je bil v licu in v vse je govorilo, da vidno telesno propada. Sedaj pa ga je umorila neozdravljiva bolezen, za katero je izvedel šele v zadnjem času, želodčni rak. Holz nam je pripovedoval sam, da je popolnoma pripravljen na neodvrgljivo smrt. Pripovedoval nam je, da je sam že uredil vsa svoja literarna dela in jih pripravil za objavo. Iz-

ročiti jih je nameraval »Slovenski Matic«, da jih uporabi po svojem preudarku. »Umore«, je dejal, »in to prav kmalu. Spominjati se me včasih, ko boste čitali moje Ahasverijade!«. Njegova slutnja se je uresničila prav kmalu in danes ga položijo k večnemu počitku, ki ga ni poznal v svojem življenju. Prepričani smo, da ga sprejmi na zadnji poti marsikateri Tržčan, med katerimi je bil tako rad in med katerimi je imel največ svojih odkritih prijateljev. Lahna ti zemljica slovenska, dragi Vatroslave, v katero Te položijo in ki si jo ljubil tako zelo! — O pokojniku in njegovem literarnem delovanju izpregovorimo obširneje jutri.

Taktika slovenskih zastopnikov ob vodovodnem vprašanju. Svoj čas so izvestni naši malkontenti silno zamerili našim zastopnikom v mestnem svetu, ker se niso hoteli pridružiti obstrukcij socialistov in se nepremišljeno eksploatirali radi vodovodnega vprašanja. Tedaj so insinuirali ti načinici razne nelepe stvari na škodo naših zastopnikov. Kaj pa pravijo danes in kaj bi govorili šele, če bi se našli tako blamirali, kakor so se socialisti, ko so izvedeni dokazali, da bližnja rešitev vodovodnega vprašanja je možna edino le iz Timave, in ko so bili njihovi argumenti tako prepričevalni, da se jim niso mogli odtegniti niti isti socialisti, tako, da si niso upali niti proti glasovati, kamo-li da bi se bili protivili s kako obstrukcijo? Dejstva naravnost kriče, kako dobro so storiili naši zastopniki, da so bili premišljeni in da se niso prenegliali. Tako je samo socialistom ostala — blamaža!

Z italijansko trilateralo! V nedeljo popoldne so bili v Portorože angleški gostje in so jim krepko vzbujajoči se naši tamošnji Slovenci — kakor nam pišejo s Pi-ranščine — razvili nad Portorože slovenske zastave v pozdrav. Italijani pa so šli italijanskim gostom naproti z italijansko trilateralo! Želeli bi natančnejših podatkov o tem zanimivem dogodku.

Interesantni paberki z nedeljskega shoda v gledališču »Politeama Rossetti«. Najprej par paberkov iz nagovora sklicatelja, dr. Bruna Mat-osa. Mož se je sicer hotel kazati skromen, priznavši, da je še mlad, da noče dati nikomur nasvetov, in da bi pravzaprav šla beseda drugim, starejšim. In res je ni bilo iz njegovih ust niti ene pozitivne ideje. Zato pa je spustil iz sebe toliko poplavo fraz, bobnečih in šumečih, da je bilo res prav čudo, da ni vzel poslušalcem sape. Trst je italijanski, pripada edino le njegovemu ljudstvu, in temu mora tudi ostati In če bi vam v tem boju le za trenutek upadli pogum, če bi prišel trenutek, da bi čutili potrebo obnove svojih moči, storite kakor sedaj, obrnite svoj pogled v vis proti nebu. Svete duše božanstvenih herojev demovine so, ki dajejo tolažbe, pričakovane nadejane tolažbe. Vztrajajte in pripravljajte se za boljše dni! Borite se, zmagajte, da, zmagajte!

stvo in viteštvo Sacher-Mozocha jako dvomljivo npravi; gotovo je pa vendar le, da je ta plemeniti vitez že precej dobro znan tako policiji, kakor tudi sodišču, in sicer radi raznih prestopkov. Pridržali so plemenitega viteza v zaporu.

»Piccolo« laži. V svoji nedeljski številki je »Piccolo« priobčil notico o nekem šestem dečku, katerega da so Slovenci pri Sv. Jakobu zaprli in ga celo pretepli. Če bi človek hotel slepo verjeti oni notici v »Piccolo«, bi se moral v resnici zgražati nad okrutnostjo onega slovenskega gostilničarja pri Sv. Jakobu, ki je s to notico prizadel. A človek, ki bi verjel onemu, kar piše »Piccolo«, bi bil v zmoti. — Mi smo se o stvari nalašč informirali in smo izvedeli sledeče: Pozorišče tega dogodka je bila gostilna »Jadrin« pri Sv. Jakobu. Gostilničar, oziroma voditelj te gostilne je g. Valentin Pirih, ki ga je v petek popoldne nekdo obvestil, da mu razni otroci odnašajo les, ki ga je imel shranjenega na vrta gostilne. Pirih je šel na vrt in tam zasačil tri dečke, ki so odnašali njegov les. Posrečilo se mu je, da je prijel enega, ga odvedel seboj v gostilno in ga tam zaprl v sobico. Nato je šel iskat redarja, in ko ga je našel, je redar prišel z njim v gostilno, kjer mu je Pirih izročil malega uzmoviča. Redar je pa dečka okregal in ga izpustil. Uro zatem je šel Pirih zopet na vrt in je tam dobil drugih šest mlajšev, ki so odnašali les; a ko so njega zagledali, so vsi, kar jih je bilo večjih, pobegnili, dočim je Pirih ujel le onega dečka, o katerem govori »Piccolo«. In tega je g. Pirih zaprl v sobico in šel potem zopet na vrt, če bi dobil še katerega. Ker pa ni dobil nobenega več, se je vrnil v gostilno. Dečko, ki je bil med tem zaprt v sobici, je pa grozno rjul, vsled česar ga je Pirih takoj izpustil iz one sobice. Nato je dečka pri vratih vprašal, kako mu je ime, a v tem je prišla dečkova mati, ki je posegla vmes. Pristopil je pa neki gospod, ki je vprašal mater: »Kdo ste vi?« (hote vprašati, da li je ona mati onemu dečku, ali kaj) naka mu je ona odgovorila: »Mi son italijanka!« (Jaz sem Italijanka!) Gostilničarjeva gospa, Alojzija, je pa na to odgovorila: »Kaj smo pa mi, morda živine, da nam hodijo vaši otroci nagajat?« (spuščajajo namreč vodo iz soda, kradejo kozarce in kroglice s kegljišča, a če jim kaj poreče gostilničar, mu kriče »ščav«). O vsem tem sta pričeli gg. Avgust Jakančič in Anton Sila. Mati onega dečka je kričala: »Kaj mi strašite otroka!«, a gostilničarka jej je odgovorjvala: »Če bi vaš otrok imel kaj strahu, bi ne bil zvečer — na cesti. Nato jih je sama mati dala par dečku po zadnji plati, naka se je proti temu početju oglašila neka gospa, ki se je nahajala v gostilni s svojim soprogom, rekši: »Pustite dečka, ker ste vi več kriva nego on.« Ko je šla potem z dečkom na policijo, je mati še po poti bila dečka po hrbtu. In o vsem tem imamo priče.

Prožni voziček ga je povozil. Včeraj zjutraj so prožni delavci razvažali na prožnih vozičkih nove tračnice na progi južne železnice med Nabrežino in Prosekom. Proga je tamkaj precej nagnjena. Delavci so poskakali na voziček in prav tak je hotel storiti tudi neki Robert Prenklin, rodom iz Ogrskega. Skočil pa je tako nerodno, da je padel pod voziček, ki mu je šel čez desno nogo in mu jo zlomil. Ponesrečenca so prepeljali z vlakom v Trst, kjer ga je na kolodvoru pregledal zdravnik rešilne postaje in ga potem dal odpeljati v bolnišnico.

Nevaren padec. V ulici Mlina veter so se otroci igrali na ulici, med njimi tudi 12letni Josip Prgomet. Le-ta je splezal na neki zid. Izgubil pa je ravnotežje in padel skoraj dva metra globoko. Pobit se je precej in so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so ga obvezali, potem pa odpravili zopet domov. Pomoči pa se je pokazalo, da so se mu možgani pretresli, in so fantiča ponovno prepeljali v bolnišnico.

V pretepu. Predsnočnim je prišel iskat pomoči na rešilno postajo 17letni Anton Ponda s Kolonkova, ki je imel tri precej nevarne rane na glavi. Z rešilne postaje so ga prepeljali v bolnišnico. Povedal je, da je prišlo do pretepa v gostilni in ga je nekdo udaril s kozarcem po glavi.

Nasilien Benečan. Včeraj zjutraj je v kavarni »Ai Giardini« na trgu G. B. Vico nastal prepri med nekaterimi pivci, ki so bili prišli skupaj v kavarno. Naenkrat je pa eden njih, in sicer 24letni Aleksander Perimazzo, stanujoč v ulici Sv. Danijela št. 1, zdiral iz kavarne do bližnjega peka, kjer je pograbil nož in se z njim vrnil v kavarno in tam hotel z nožem napasti enega svojih nasprotnikov. Sicer so mu pa to preprečili in ga dali aretirati; prišel je redar, ki je Perimazzo, kateri je doma iz Benetk, odvedel v zapore.

Umrlj so: Prijavljeni dne 10. t. m. na mestnem fizikatu: Požar Josip, 68 let, Vrde št. 1799; Cadelli Brunon, leto dni, ul. Corte št. 4; Makovič Grozdana, 9 mesecev, Škedenj št. 884; Grum Ana, 9 mesecev, Škedenj št. 213; Horvat Josip, 15 mesecev, ul. Interna Molin a vento št. 14; Rogar St. av, 6 dni, ul. Industria št. 8; Birska Avg., 30 let, ul. Pondeares št. 8. — Prijavljeni dne 11. t. m. na mestnem fizikatu: Ferletič Vilma, 8 mesecev, ul. Rigutti št. 11; Forti Libera, leto dni, ul. Edmondo de Amicis št. 11; Glesič Ida, 37 let, ul. U. Foscolo št. 18; Turk Albert, 41 let, ul. Ferriera št. 35; pl. Luranski Matilda, 89 let, ul. Alilieri št. 3; Skerk Marija, 9 mesecev, Carbola Zgornja št. 321; Verčon Dušan, 5 let, ul. Farneto št. 43; Fumis Alojz, 99 let, ul. S. Piccolomini št. 8; Ghionchetti Ruggero, 2 leti, ul. Riborgo št. 19. — V mestni bolnišnici dne 9. t. m.: Vetak 23 let; Berčon Marija, 44 let; Ma-

rin Ferruccio, 17 mesecev; Francescato Ivan, 22 let; Sellan Martin, 50 let.

Tržaška sokolska župa.

V nedeljo, dne 17. majnika, ob 9 dopoldne se vrši v telovadnici Sokola v Trstu seja župnega vaditeljskega zbora. Bratje in sestre, pridite polnoštevilno.

Načelnik.

Društvene vesti.

Pevsko društvo »Ilirija« pri Sv. Jakobu naznanja, da se vrše vaje za moški zbor vsako sredo ob 8 zvečer v prostorih na stari policiji. Vabljeni so vsi pevci, da se vaj gotovo udeležujejo. — Sprejemajo se tudi novi pevci. Prijaviti se je ravnoma.

Društvo v zaščito izpuščenih kaznjencev in njihovih bednih rodbin bo imelo svoj občni zbor dne 14. majnika 1914 ob 7 zvečer v prostorih odvetniške zbornice ul. Pozzo del Mare št. 2, II.

Akad.-tehn. društvo »Triglav« v Gradcu bo imelo svoj V. redni občni zbor jutri, v sredo, ob 8 zvečer v prostorih gostilne Glauzer »Zur Weinhecke« z običajnim sporedom.

Narodna delavska organizacija.

Letni kongres NDO. Na podlagi seje osrednjega izvrševalnega odbora NDO dne 10. t. m. se sklicuje letni kongres NDO po sledečem sporedu: V soboto, 20. junija, ob 7 in pol zvečer konferenca delegatov, ki bo sklepala o kongresnih predlogih. V nedeljo, 21. junija, ob 9 dopoldne pričetek kongresa. Od 1 do 3 pop. odmor. Od 3 pop. naprej nadaljevanje kongresa in sicer do 6 zvečer. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo nadzornišva. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti. Predlogi so sprejemajo do 14. dne pred kongresom, to je do 7. junija. Kongresu bodo imeli pravico prisostvovati samo delegati posameznih podružnic, deželni organizaciji, oziroma zvez. Natančneje bodo odbori pisмено obveščeni.

Darovi.

— Za družino aretirane Gregarja so nabrali delavci mestne plinarne K 2270; Verčon I. —60, Verčon And. —50, Blažič —20, Kosovel —60, Kosovel —20, Slejko —20, Kosovel —40, Miheleles, trgovec z vinom, K 1.—; g. Orel nabral med prijatelji na delu K 7.—, N. N. 2.—, Zavodil I.—, Bakovic I.—, Bakovic —50, Jeleršič —50, Rom Ivan —40, Tešavja —20, Furlan I. —20, Gombač Jak. —20, Bak J. —20, Čevna F. —60, Mezin —20; g. Kocjan nabral v narodni gostilni v ul. Lazzaretto vecchio K 5.—. Skupaj K 38.50. Denar hrani uprava.

— Za žrtve prvega majnika je v Trgovinski kavarni »Commerce« predsednik podružnice NDO pri Sv. Jakobu, g. E. Volarič v protest proti »vitezu smrti«, ali bolje rečeno »gambe leste paura non aver«, ker se niso dale slovenske glave pobijati od njih, nabral K 46.44. Lista darovalcev je na vpogled v uredništvu »Edinosti«. Denar hrani uprava.

Podružnici CMD v skednju je pristopil kot ustanovnik g. Josip Mihelič in plačal 20 K; g. Miloš Pahor, daroval ob priliki jubileja doktorata g. dra. Otokarja Rybářa 10 K; družina Grk-Moser, nabrala o priliki krsta Marija K 520; Rudolf Kompara, mizar v Trstu, daroval 10 K; Svetovanci nabrali v osmici Ivana Purča K 820; g. Fani Pahor, darovala 2 K; Tomic Matej 3 K; Angela Perhava 2 K; Godina Ivan 1 K; Večina udeležencev koncerta dne 3. majnika je preplačala vstopnino in skupnem znesku 28 K. Zahvaljuje se na tem mestu pevsko društvo »Vesla«, ki je s svojim krasnim zborom sodelovalo na koncertu kakor tudi domačo godbo, posebno pa kapelnika g. Josipa Flego. Gce. Pavla Sancin Božek, Marija Sumanova in Pavla Lavrenčičeva naj bi tudi v bodoče tako uspešno kakor takrat sodelovale na enakih prireditvah. Hvala! G. Silvester God na je daroval krasno sliko: Tihotiže za Ciril Metodovo veselico dne 5. julija. Želim, da bi imel obilo posnemačev. Darove sprejemajo g. Ivanka Sancin in gospe vrtnarici Marija Črničgojeva in Marija Godina.

Vesti iz Goriške.

Shod v Cerknem.

V nedeljo se je vršil v Cerknem dobro obiskan shod tamošnjega Narodno političnega društva, ki je pomemben že radi tega, ker je pokazal, da ima samostojna narodna stranka tudi v Gorah isto oporo v volilcih, ko pa za časa zadnjih deželno-zborskih volitev, ko je doživela novostrujarska stranka svoj popoln polom. Pomemben pa je bil shod tudi v tem oziru, ker je pokazal, da tudi najnovejše hujskarije ne morejo omajati zaupanja volilcev do svojih poslancev.

Kljub slabemu vremenu se je zbralo v salonu gostilne, nad 200 volilcev, samih resnih mož, da slišijo poročila svojih poslancev in da po poročilih sodijo o njihovem dosedanjem ravnanju. Ob napovedani uri je otvoril javen shod predsednik Narodno političnega društva g. Štravs, predstavil poslance, dr. Podgornika, g. Miklavčič in Mikuža, naka je kot prvi govoril dež. poslanec

dr. Podgornik,

ki je govoril o splošnem političnem položaju, ki je sedaj v deželi.

Še v l. 1912. je vladalo v naši deželi nekako mrtvilo. Vso moč je imela v rokah S. L. S. Obstajale so sicer tudi nasprotni stranke, ali ker ni bila nobena opozicijska stranka zadostno organizirana, je bilo vse polno ljudi obsojenih v brezdelje, kar gotovo ni bilo koristno. Konec

V tem smislu se bo vršilo naše delovanje še naprej, v geslu v slogi je moč, pa bomo skupno nastopali za koristi slovenske Goriške in v tem tudi zmagamo. (Zivalno odobravanje.)

Nato je govoril poslanec Mikuž. Zahvaljuje se za povabilo in pozdravlja veliko udeležbo. Na shod smo prišli ne da agitiramo za svojo stranko, ali pa da bi delali kakšnih zadržaj, temveč, da poročamo o svojem delovanju.

Položaj Slovencev v goriškem deželnem zboru je težak. Italijani imajo večino, deželne finance pa so v mizerem stanju in moj tovariš predgovornik vam je že povedal, koliko znaša primanjkljaj. Radi tega je bila naša prva naloga, da zmanjšamo primanjkljaj in treba je bilo omejiti izdatke na minimum. Radi tega pa se tudi ni moglo izplačati toliko podpor.

Veliko lažje bo pa naše delo, ko dobi dežela davčne preodkazne od države v znesku 400.000 K. Na podlagi teh predkazov smo izdelali mi načrt, da bi bil tudi slovenski del dežele deležen enkrat deželni podpora. Toda Lahi so zahtevali kompenzacije. Hoteli smo jim dati kompenzacije, če tudi dokažejo, da res potrebujejo, tega pa niso mogli storiti, ker imajo že vsega v izobilju in so zato zahtevali, naj se za laški del dežele naloži ista svota v hranilnici. (Veselost.) Tega seveda nisimo mogli dovoliti.

Nato se je bavil govornik z lokalnimi razmerami in opozarjal vse kmetovalce na ravnokar ustanovljeni agrarni urad, ki prične v kratkem delovati. Pa ne samo na komisijo za agrarne operacije se naj pridno obračajo, v vseh vprašanih jim tudi radevolje ustrezno Slovensko politično društvo v Gorici, kakor tudi on sam, ki se bo vedno trudil, da izvrši svojo dolžnost in tudi več, če mu bo mogoče. (Odobravanje.) (Konec jutri.)

Na težke očitke »Soče« in »Edinosti«, da je poročevalec glasila ljudske stranke vedoma napačno poročal, s tem da je ustavil v županov govor besede, ki jih ni Bombič rabil, molči današnji »L'Eco del Littoral« ko grob. List naj si zapomni, da je očitke pretežek, da se je mogel preiti z molkom.

Laški cvetlični dan se bo vršil prihodnjo soboto in nedeljo. Kakor pravi »Corriere«, je preprečilo slabo vreme to prireditve! Kakor se pa nam zdi, pa ne bo to odgovarjalo čisti resnici, ker goriški Italijani smatrajo sedaj za svojo glavno nalogo posnetje in ne morejo biti srečni, če se ne vrši istočasno s slovensko tudi laška prireditve. Preljubi citadini, kako se že pravi živili, ki tako rada posnema?

Radi javnega nasilstva je bil aretiran neki Josip Reja. Učiteljsko društvo za sežanski šol. okraj bo imelo svoj letni redni občni zbor v četrtek, dne 14. majnika t. l. ob 10 dopoldne v Sežani. Dnevni red: 1. Predsednikov nagovor, 2) Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja, 3) Poročilo a) tajnikovo in b) blagajnikovo, 4) Volitev novega odbora, 5) Slučajnostil.

Iz Pevme. O priliki poroke gospe Erne Kumar por. Jug in G. Alojzija je dobila CM družnica K 5. Hvala! Novoporočencema pa obilo sreče!

Vesti iz Istre.

Glavna skupščina »Narodne Zajednice« za Istro. V nedeljo, dne 3. t. m. se je ob polu 5. popoldne pričela letošnja glavna skupščina »Narodne Zajednice za Istro« in to v veliki dvorani Narodnega Doma v Voloskem. Skupščina je bila mnogobrojno obiskana. Poleg odposlancev so bile zastopane društvene podružnice: Volosko-Opatija Vasanska, Veprinac, Lovran, Kastav, Rukavac, Matulji, Zamet, Srdoci; navzoča je bila več, čina članov osrednjega odbora in nadzorništva ter okoli sto drugih društvenih članov. Skupščini je predsedoval društveni predsednik g. dr. Ivan Poščić, ki je, otvorišči skupščino z daljšim govorom, razložil razloge ustanovitve »Narodne Zajednice« in je v nekoliko besedah omenjal tudi dosedanje društveno delovanje. Nato je drugi tajnik, g. Stjepan Car, prečital zapisnik lanske glavne skupščine, kakor je prvi tajnik gosp. Ivan Ivančič podrobno poročal o društvenem delovanju. Poročilo je trajalo skoro celo uro. Tako obsežno je bilo delovanje v prošlem društvenem letu. Poročilo je omenjalo, kako je prišlo do ustanovitve »Narodne Zajednice«, kako se je društvo uredilo, kako je poslovalo: v pisarni, v poslovnem odboru, v osrednjem odboru, v podružnicah: 1. na narodnem polju, 2. na prosvetnem polju in 3. na gospodarskem polju. Tajnikovo poročilo se je vzelo z odobrenjem naznanje. Nato je poročal društveni blagajnik o društvenem denarnem poslovanju. Društvo je imelo K 7484:39 denarnega prometa. Ko je nato g. dr. Nikola Fabianič v imenu nadzorništva poročal o izvršeni reviziji in predlagal odboru absolutorij in je bil ta predlog soglasno sprejet, je skupščina prešla na volitev 10 članov osrednjega odbora, 6 namestnikov in 3 članov nadzorništva. Od 30 članov osrednjega odbora jih je bilo 10 izbranih in sicer: dr. Poščić, Stjepan Car, H. pl. Persič, L. Tomašič, dr. Landr, Nik. Gržetič, Fran. Jelušič, Iv. Matetič, Jul. Miran in Ant. Just. Bili so pa vsi zopet izvoljeni izjemski Nik. Gržetič, Frana Jelušič in Ant. Just. Na njihovo mesto so bili izvoljeni sledeči novi odborniki: Rihard Katulinič-Jereter, dr. Juraj Pečarič in Matko Lukež. Za namestnike so bili soglasno izvoljeni: Vinko Seplić, učitelj v Opatiji, Vinko Brčić, k. v. školi mojster v Opatiji, Ivan Letiš, fotograf v Opatiji, Josip Brumjak, trgovec in posestnik v Opatiji, Ivan Rubinič, slikarski mojster v Opatiji in Josip Medanič, trgovec v Voloskem. V nadzorništvo so bili izvoljeni: dr. Mate Trnajič, dr. Nikola Fabianič in Nikodem Gržetič. Nato so se

razpravljale »raznoterosti« in so skupščinarji podali več važnih predlogov in priporočil za bodoče delovanje društva. Okoli 8. zvečer je predsednik zaključil to II. glavno skupščino »Narodne Zajednice za Istro« pozvaviš z ognjevitimi besedami vse navzore na složno delo za narodno stvar.

Iz Lazareta. Pred letom dni nas je zapustil nadučitelj g. Jos. Bertok. Dokler je on učiteljeval na tukajšnji šoli, je bilo tudi petje in orgljanje v Lazaretu drugače nego je danes. Sedaj pa so se razmere v cerkvi povsem izpremenile; prej so pevcu peli celo »Tantum ergo« v slovenskem jeziku, sedanjemu učitelju pa je latinščina vse bolj ljuba. V začetku je začel le nekatere latinske pesmi vpletati med slovenske, kar je pa storil na »majnico«, je nečuvno in (Prva nedelja majnika se namreč v tukajšnji farni cerkvi vsako leto »slovesno praznuje« — Opomba pisca). Na »majnico« to je, se ni slišala niti ena slovenska pesem v cerkvi, ampak vse latinsko. Cerkevno petje v slovenskem jeziku sega do dna srca pobožnim vernikom; vsaj razumejo, kako in kaj se peva. O petju v latinskem jeziku se ne more reči tega. Otroci na koru kričijo nekaj, da sami ne vedo, kaj. (Cerkevni pevcu so namreč šolski otroci). Teh par vrstic naj bo v opomin. Ako bi to ne pomagalo, pa bomo o primernem času izvajali primerne konsekvence, naj bo to komu ljubo ali ne. Kogar plačujemo za lastnimi sredstvi, imamo tudi pravico zahtevati od njega, da spoštuje naš jezik.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro sklicuje svoj redni občni zbor za prihodnji četrtek, dne 14. t. m., ob 10 dopoldne v šolskem posloju v Ricmanjahi! Dnevni red zelo važen in obširen! Naj bi ne bilo istrskega slovenskega učitelja in učiteljice, ki bi ta dan delal iz emo!

Marežige. V nedeljo se je vodil tu volilni shod za bodoče deželnozbornske volitve. Vključ neugodnemu vremenu je bila udeležba volilcev na shodu zelo velika. Končno je bila soglasno sprejeta zaupnica kandidatom Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri: prof. Matku Mandiću, dekanu Škerbcu in nadačitelju Valentiju.

Razne vesti.

Kralj Male Italije. V Londonu je umrl te dni silno bogat Italijan, ki je užival v onem mestnem predelu, ki se imenuje Little Italy, neomejeno spoštovanje in so ga sploh imenovali le »kralja Male Italije«. Italijanska naselbina v Londonu ni velika, vendar pa tvori, kakor je že razvidno iz imena Little Italy, kompaktno celoto, kjer življenje ni dosti drugačno nego v Neaplju ali Palermu. Naselbino tvore skoraj izključno italijanski delavci in mali trgovci, ki vsi skupaj niso ravno preveč oblagodarni z bogastvom. Tudi Luigi Fraulo, pravkar umrl »kralj« tega italijanskega predela, je začel, kakor večina njegovih rojakov, v najbornejših razmerah in si je vendar pridobil milijonsko premoženje. Življenje Fraulovo, ki je umrl še primeroma mlad — star je bil šele 57 let — se čuje, kakor kak roman. Pred kakimi 36 leti je Fraulo kot mladenič zapustil svoj rojstni kraj Ravello pri Neaplju z 200 lirami v žepu. Odpotoval je v London, kjer si je s tem skromnim denarjem najel voz, s katerim je hodil po Londonu in prodajal sladoled, kakor se prodaja v Neaplju. Polagoma pa se je začela tako razcvitati njegova kupčija, da je Fraulo prenehal s prodajo sladoleda na ulici in otvoril trgovino s predmeti za proizvajalce sladoleda. Kakor pa je naraščala njegova glavica, je rastle tudi njegova slavohipnost. Začel je konkurenčni boj z nekim mogočnim trustom trgovcev, ki so imeli proizvajanje ledu v svojih rokah in je uvedel na Angleškem novo industrijo: uvoz ledu. Fraulo je najel več parnikov in uvažal čim dalje tem večje množine ledu iz Norveške. Sreča mu je bila mila in kmalu je delal londonskemu proizvajalju ledu toliko konkurenco, da si je pridobil v kratkem milijonsko premoženje. Dasi ravno je bil Fraulo v zadnjih letih svojega življenja večkratni milijonar, je vendar ostal v vseh svojih življenjskih navadah stari, preprosti Napolitan, kakor je prišel v London. Njegova radodarnost napram ubogim in manj srečnim prebivalcem »Male Italije« ni poznala nikakih meja in zato so ga tudi njegovi rojaki naravnost oboževali. Veliko malih trgovcev v Little Italy se ima zahvaliti le človekoljubnosti Fraulove za svoje blagostanje, ker jim je on pomagal na noge. Pogostoma je tudi posredoval kot sodnik v manjših sporih v italijanski koloniji. Njegovim salomonskim razsodbam se je potem pokorilo vse s pravim slepm zaupanjem; tako velik je bil ugled tega bogatega in priljubljenega človeka med njegovimi rojaki.

Turki in evropske velevlasti. Vse evropske velevlasti se trudijo, da pridobe Turke zase. Toda gotovo je, da oni narod, ki ima svoje šole med prebivalstvom drugega naroda, zamore doseči najmanj to, da mu je dotični narod naklonjen. Ravno zato pa tudi evropske velevlasti tako pridno ustanavljajo svoje šole v Turčiji. Tako imajo Italijani v Turčiji 67 šol s 5000 dijakov, Angleška 126 šol z 8500 dijakov, Združene države 273 šol z 18.000 dijakov, in Francoska 530 šol z 54.000 dijakov. Nemčija ima samo 23 šol s 3000 dijakov. Zato so Nemci pred kratkim ustanovili v Berlinu »Turško-nemško ligo«, ki se je nadelja za svoj cilj, propagirati in podpirati nemški vpliv v Turčiji. V to svrbo bo pošiljala liga v Turčijo učitelje, profesorje in zdravnike, ustanavljala bolnišnice in razširjala knjige in brošure. V pozivu na pristop v društvo, pravi liga: »Vsak Turčin, ki govori nemški, čita nemške knjige in se zdravi v naših bolnišnicah — postane torej prijatelj Nemčije in podpira razširjanje nemških industrijskih proizvodov. Kakor razvidno, Nemcem pri ustanavljanju svojih šol v Turčiji in pri veliki ljubezni do Turkov ne gre zato, da bi širili med njimi svojo »kulturo«, ampak samo zato, ker bi radi dobili tržišče za svoje blago in v znamenju »kulture« izsesavali Turke.

200.000 K poneveril. Uradnik bud